

עד למעלה, ואת השורה המקבילה לה פנימה

[או, לפי דיעה אחרת בגמרא, שתי השורות הללו הן: השורה החיצונית מלמטה למעלה, והשורה העליונה לכל אורך ורוחב המרתף].

ובית הלל אומרים: צריך לבדוק רק שתי שורות בודדות, דהיינו, **שתי שורות החיצונית, שהן העליונות.** את השורה החיצונית בשכבה העליונה, ועוד שורה בודדת יותר פנימה. [ולפי דעה אחרת בגמרא, השורה הנוספת היא השורה שמתחת לשורה העליונה].

גמרא:

שנינו במשנתנו: אור לארבעה עשר בודקין את החמץ.

והוינן בה: מאי "אור"?

רב הונא אמר: "אור" היינו נגחי, כלומר, מיד כשיאיר היום, בבוקרו של יום ארבעה עשר.⁽⁴⁾

ורב יהודה אמר: "אור" היינו לילי, ליל

שאינן מכניסין בו חמץ אינו צריך בדיקה, אם כן, **במה אמרו חכמים,** [במשנה לקמן],⁽³⁾ שצריך לבדוק **שתי שורות** של חביות יין הסדורות **במרתף?** והרי מרתף יין אינו מקום שמכניסין בו חמץ?!

לא אמרו כן, אלא במרתף כזה שהוא מקום שמכניסין בו חמץ.

וכגון, מרתף שנטולים ממנו יין באמצע הסעודה, שלפעמים השמש עומד ומוזג יין למסובין כשפיתו בידו, וכשהיין נגמר, הוא נכנס למרתף להביא עוד יין, בעוד הפת בידו, ולעתים הוא שוכחה שם. ובמרתף כזה אמרו, שתי שורות של חביות צריכות בדיקה.

ונחלקו בית שמאי ובית הלל מה הן שתי השורות הללו —

דרך אוצרי היין לסדר את החביות במרתף שורות שורות, עד שממלאים את כל קרקע המרתף בחביות. ולאחר מכן, מניחים עליהן עוד שכבות של חביות, עד התקרה.

בית שמאי אומרים: צריך לבדוק שתי שורות מלאות על פני כל המרתף. דהיינו, את השורה החיצונית שמול הפתח, מלמטה

מצות השבתה.

4. לפי ההוה אמינא של הגמרא, שרב הונא סובר שבודקין בבקר יום י"ד, צריך לבדוק דוקא בעלות השחר, שאז עדיין קצת חשך ואור הנר יפה לבדיקה, מה שאין כן ביום ממש, ש"שרגא בטיהרא מאי מהני", אדרבה הוא מחשיך, כמו שפירש רש"י לקמן [ד א]. ולפי זה, המחלוקת בין רב הונא לרב יהודה היא כך: רב הונא סובר שבודקים בעלות השחר, כי גם אז שייכים שני הטעמים של הגמרא לקמן [שם], שבני אדם

3. רש"י. ורע"א כתב בשם ספר הכריתות, שכבר לפני רבי היו סדרי משנה. [וכן כתבו התוספות בכבא קמא [צד ב] ד"ה בימי, שהמשניות היו כבר לפני רבי, אלא שרבי סדרן]. ובאותן משניות נאמר ששתי שורות במרתף חייבות בדיקה.